

Romanitatea orientală. Români din jurul României

ROMÂNA ÎN CADRUL ROMANITĂȚII ORIENTALE

NICOLAE SARAMANDU

*Sur le territoire de formation de la langue roumaine
(Perspective historique)*

À partir des inscriptions latines et grecques médiévales de la Roumanie orientale, l'auteur se prononce contre l'importance qu'on a accordée à la „ligne Jireček” dans l'établissement de la limite méridionale de l'espace romanisé.

Les sources historiques (V^e–XIe siècles) n'offrent aucune attestation d'un déplacement massif de la population romanisée dans la direction sud-nord ou nord-sud. Dans ces circonstances la théorie migrationniste concernant l'origine du roumain parlé au nord et au sud du Danube est privée de support documentaire.

D'après les linguistes (Sextil Pușcariu, Marius Sala) et les historiens (A. D. Xenopol, N. Iorga, G. I. Brătianu, le récent traité *Istoria românilor*, 2001), la langue roumaine avec ces quatre dialectes a pris naissance dans le vaste espace romanisé (*continuum romanicum*) de l'Empire Romain d'Orient.

Mots-clés: *langue roumaine, dialectes, espace romanisé, Roumanie orientale.*

Cuvinte-cheie: *limba română, dialecte, spațiu romanizat, Roumanie orientală.*

Când vorbim de *romanitatea orientală* avem în vedere două accepțiuni:

a) una mai largă, prin care *romanitatea orientală* se diferențiază de *romanitatea occidentală*, incluzând – sub raport lingvistic – dialectele italiene centrale și meridionale, limba dalmată (dispărută la începutul secolului al XIX-lea) și limba română;

b) o accepțiune mai restrânsă, prin *romanitatea orientală* înțelegând populația romanizată din Imperiul Roman de Răsărit (nordul și sudul Dunării), care a dat naștere limbii și poporului român, în urma procesului de romanizare. După cum se știe, *romanizarea* s-a făcut peste tot cu aceleași mijloace, având două aspecte: colonizarea cu populație latinofonă și asimilarea autohtonilor, prin adoptarea de către aceștia a limbii latine și a modului de viață roman.

Titlul actualei ediții a „Colocviilor Brăiloiu” este *Romanitatea orientală în dezbaterile secolului al XXI-lea. Perspective etnologice*. Pornind de la acest titlu, mă voi referi la unele chestiuni de ordin istoric și lingvistic.

Din *Prefața* la volumul I și din *Introducerea* la volumul al II-lea din primul tratat academic de *Istoria limbii române* (București, I: 1965; II: 1969) rezultă concepția – expusă foarte succint – care a stat la baza elaborării lucrării. Observația